

Styrtan norsk
begyn-
nevene
evende
at red-
skulle
a pro-
uetta,
as be-
så og
ine.
mildt,
svært
om en
rbi, sa
av inn-
r som
unna

lig pa-
d Zul-
antale
dt her,
r å gå
n. Jeg
il kraf-
ansie
oldea,
tskje-
st for-
byene
lesker
nann-
hjelp
i tals-
digh-
r van-
kasjo-
der er
m, sa

Paki-
kde. og
Af-
oved-
00 000

agsvis
la et
mmet

er til
vde et
undre
ret og
jelvet
dters
isbyer
kader,

EUTER

vil at
VFO TO

kotter
tigere
ene av
r er
nå sat-
støtter
essen,

12 rumenske samtidskunsten
Tove Oppegaard. 12 rumenske samtidskunsten
Tove Oppegaard. 12 rumenske samtidskunsten

Irving, Dahl og troverdigheten

Kulturbatt

Jeg forholder meg til bøkene, ikke til David Irvings forargelige offentlige opptredener, skriver Hans Fredrik Dahl i sitt svar til Per Egil Hegge.

Per Egil Hegge vil ha det til at jeg «ikke innser» David Irvings troverdighetsproblem (Aftenposten i går). Men jeg har talt og skrevet om det flere ganger siden 1990, da jeg første gang kommenterte Irvings revisjonisme, og sist februar i år, da jeg på et Blindern-seminar nettopp sa at Irving har et «problem med sin troverdighet» - jeg tror faktisk jeg sa et «alvorlig problem».

Jeg innser også selvfølgelig - at en lang rekke mennesker i dag er svært opprørt over at jeg tar en slik mann i forsvor. Som Hegge helt riktig påpeker: Irving mener at jødene i Auschwitz omkom av sult og sykdom og ikke i gasskamre. Irving benekter i foredrag og intervjuer at gasskamre var den dominerende døds måte for de mellom en og fire millioner jøder som han anslår nazismen må svare for.

Overveldende

Det er klart at denne mening må føles opprørende, og at følelsen overføres på meg. Jeg kan forsikre leserne at jeg forstår alt dette meget godt. Trykket er faktisk overveldende i disse dager. Jeg har naturlig nok kommet til å tvile på mange ting, og særlig på meg selv.

Spørsmålet er imidlertid hva slags troverdighetsproblem det dreier seg om. Og da må jeg få minne om at utgangspunktet her er Irvings bøker. I bøkene står ikke den meningen Hegge refererer. Den siste boken, Goebbels-biografien, kan nok diskuteres i så måte, ettersom Auschwitz omtales som en leir med forferdelig høy dødelighet, uten at gasskamre nevnes. Om Goebbels' onde vilje reises likevel ingen tvil. Den som heretter vil uttale seg om antisemittismen under NSDAPs ledelse, må forholde seg til den inngående dokumentasjonen Irving gir av Goebbels' fanatiske og uhyggelige jødehat.

Men Irving skriver ikke bare bøker. Han holder foredrag, opptretr på pressekonferanser. Ofte har han noe nytt å fare med - et nytt standpunkt, et nytt dokument. I 1989 bekjente han seg overraskende til den tro at gasskamre ikke fantes, på grunn av en angivelig ekspertrapport om Auschwitz. I 1992 slo han kontra: Etter å ha fått tak i Eichmanns opptegnelser, var han begynt å vilje likevel. Rett etterpå: nei, slett ikke. Og så videre.

Så mye nytt har det vært de siste årene, at det å følge med i hva mammen til enhver tid mener og sier, er blitt et studium i seg selv.

Jeg deltar ikke i dette studium. Jeg forholder meg til bøkene. Det er nemlig bare i bøker at en tillredssillende historisk dokumentasjon kan gis, med fotnoter, referanser og drøftelser. Alt det jeg leser om Irving i aviser og blad, tar jeg til meg som avisleser. Jeg har sluttet å bli følelsesmessig opphisset av det, kanskje fordi jeg er blitt sløvet gjennom årene, men innser at for andre kan dette være annerledes.

Det forekommer meg da at den vanskelige troverdighetssituasjonen jeg har kommet i, nye skyldes at nesten alle andre forholder seg til Irvings forargelige offentlige opptredener. Denne mannen fornektet gasskamrene! Kan man tro på ham da? Selv sier jeg: Denne mannen skriver interessante bøker. Kan man stole på hans mange offentlige kast og opptredener da?

Grunnen til at jeg forholder meg til bøkene, er at jeg som historiker med nazismens propaganda som emne, har arbeidet med dem og hatt nytte av dem. For meg overskygger bøkene verdier talerens rundkast. Og bøkene ligger der, i sin opprinnelige form. Hvis Irving selv reviderer dem, og stryker visse ord og passasjer i tidligere verk, oppstår nye bøker, som jeg da må ta stilling til. Jeg har ingen forutinntatt mening.

Gruer

Jeg innser at dette er et særstandpunkt, som nesten ikke deles av noen. Og så en lang rekke av mine kolleger, som neppe har arbeidet med Irvings bøker, uttaler seg helt avvisende. Sterke følelser er i sving. Jeg gruer til den dag Irving står opp og gjør et nytt rundkast, eller kommer med en ny benektelse. Folk vil kanskje etterlese hva jeg selv har skrevet, for å lete etter svin på skogen. Heggens eget bidrag i så måte er rent godmodig mot hva som kan komme. Jeg mottar alt nå brev fra akademikere som ber meg trekke meg fra min stilling på universitetet.

Jeg forstår alt dette. Jeg hadde selvfølgelig ikke forutsett det, i alle fall ikke i denne skala, da jeg i sin tid roste Irving for det jeg mente og mener er hans positive innsats: at han øver inngående og oppfinnsom kritikk av nasjonalsocialismens etterlatte kildemateriale.

Hvis dette krenker noen, er jeg oppriktig lei meg. At det forarger mange, får jeg ta med stor sinnsro.

HANS FREDRIK DAHL

FAR OG DATTER: Merete Armand som datteren Lena, og overhodet John på Den Nationale Scene i Bergen.

Lange norske timer i Bergen

Lars Norén: LØVET I VALLOMBROSA Den Nationale Scene

Noréns familiære følelsesfabrikk pumper ut enkelte vittige replikker i et nærmere fire timers langt og uforløst drama.

Bergen

Scenen er Tsjekhovs, teksten uenkelig Noréns. Familien er samlet på sommerstedet. Vinen står på bordet. Det er sand mellom tærne og is i hjertene. Med tsjekhovsk vemod og norénsk selvransakelse møtes menneskene for å skilles i et uhyre pratsomt og langsomt drama på Den Nationale Scene i Bergen.

Det er noe schizofrent over hele oppsetningen. For «Løvet i Vallombrosa» er periodisk både velspilt og velkomponert. Enkelte skuespillere i enkelte scener kjemper i motvind og vinner. Men det holder ikke. Som helhet er forestillingen utmattende og forunderlig melodramatisk i handling og utførelse.

Metningspunkt

Den svenske dramatikeren Lars Norén har gjennom mer enn tyve år vært familieleivets hudfletter. Inntrengende menneskeskildringer og saltige familieoppgjør har avstedkommet. Men det spørs om vi ikke har nådd et metningspunkt. Norens nattsvarte samtidsdramatikk er i ferd

med å stangne og bli ker over i ufuktbar su ring i mindre troverdlig psykologiske portrett. Det er en livstaniig utv lling for en hyper-reali som Norén. For noen siden utgikk det riktige nok et bud om lysere i mildere toner fra nab diktteren. Han hadde møtt kjærligheten og net opp for en mer ve ligsinnert behandling i familieleivet. Selv men han at «Løvet i Vallombrosa» fra 1992 skulle hans siste lange famil disleksjon. Det gjens å se, men jeg tror en p se er sunt for både ha og oss. Selv om dette aftens-hysteriet er de pet med små doser h mor, enkelte vemodige klang og biters selvironi, forblir innti ket tungt og trettend

Den ytre rammen e jødisk klan på tre ge sjoner som samles hv år på familiens somm sted. Vi følger ni pers i løpet av to somre. Fi liens overhode (Loth Lindtner) og hans tr middelaldrende barn Sonja (Mona Jacobs Lena (Merete Arman og Gabriel (Arne Jac sen). Sonjas ektemar Fredrik (Karl Boman Larsen) forelsker seg grundig i konas niese Clara, at han ender o som psykiatrisk pasi Skuespilleren Lena e ker sin nye samboer, matikeren Olof (Lars Lindtner). Men han elsker seg så høpstu samboerens niese Cl at han bryter med Le og setter barn på de ge niesen. Gørild Ma seth gestalter denne utemte fristerinne -

111027

Handwritten signature and date: 1-3-97.